

Frank Tibor

A tiltott tárgyak intézetbe bejuttatásának megakadályozása, a bejuttatott tárgyak előtalálásának módszerei*

Örülök a lehetőségnek, hogy a témáról előadást tarthatok a konferencián, mivel egyrészt a börtönök életében ez a probléma módfelett aktuális, másrészt ennek a megszüntetése mintegy generálja azt a törvényi módosítást, amely a csomagküldés jelenlegi rendszerének átírását eredményezheti.

A tiltott tárgyak bejuttatása a büntetés-végrehajtási intézetekbe és bent léte a börtönökben komoly biztonsági kockázatot jelent. A legnagyobb problémát okozó mobiltelefonok a rendkívüli események előkészítésében, a büntető ügyek információinak továbbítását célzó zavarokozásban, a tiltott kapcsolatok burjánzásában van/lehet kiemelkedő szerepe. Ennek alkalmazásával a büntetés-végrehajtás részéről történő kapcsolattartás ellenőrzése teljes mértékben kikerülhet, ellenőrizhetetlen, továbbá a ma már jellemzően kamerával rendelkező készülékekkel különböző tiltott felvételek készíthetők akár az intézetről, akár a testületi tagokról, amelyek további visszaélések lehetőségét hordozzák magukban.

A mobiltelefonhoz hasonló méretű zavart okoz, illetve okozhat a leggyakrabban előforduló tiltott szerek (elsősorban a nyugtatók, valamint a kábító hatású anyagok) bejuttatása – jellemzően a legális csomagküldés formáját kihasználva. Az ezekkel az anyagokkal okozott bódult állapot nemcsak az érintett fogvatartott egészségét veszélyezteti, hanem a jelzett szerek túlméretezett használata komoly kontrollvesztéssel is jár, ami akár a személyi állomány tagjaival szemben elkövetett rendkívüli események bekövetkezését is eredményezheti.

Mindezek a kockázati tényezők – mivel a tiltott tárgyak és anyagok beküldése a börtönbe legáltalánosabb módon a legálisan biztosított csomagban történik – számomra, egyértelműen felvetik a csomagküldés lehetőségének törvénymódosítással történő megszüntetését. Mindezt a gondolatomat erősíti az is, hogy ma már a csomag, mint kapcsolattartási forma egyáltalán nem, vagy csak minimálisan szolgálja a törvényalkotó abbéli szándékát, hogy a csomagküldés a kapcsolattartás erősítését jelentse. Jelenleg a csomagok már nem tudják kifejezni a hozzátartozó gondoskodását, figyelmességét stb., mivel azokban már csak olyan, gyári szavatossággal ellátott termékek helyezhetők el, melyek alapszinten megvásárolhatók az intézetekben működő üzletekben is.

* „A büntetés-végrehajtási szervezet aktuális biztonsági kérdései” című konferencián elhangzott előadás szerkesztett változata.

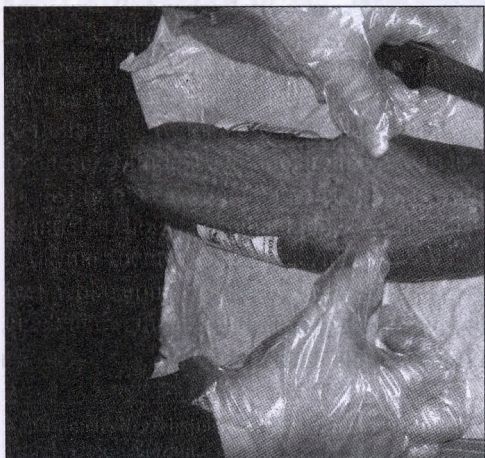
Ahhoz, hogy e probléma mindenki számára egyértelmű megvilágítást és értelmezést kapjon, részletesen szeretném bemutatni a csomag beküldésének és fogadásának minden mozzanatát, az ezekből fakadó előnyöket és hátrányokat, mivel ez szükséges a kérdéskör megértéséhez.

A csomag jogi szabályozásában a büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. tvr., a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet, valamint az egyes nevelési feladatok végrehajtásának eljárási szabályairól szóló 0116/1998. (IK Bv. Mell. 2.) OP intézkedés, továbbá a mindezek figyelembevételével készült – az adott börtönre érvényes – intézetparancsnoki intézkedés az irányadó. Ezek a hivatkozott jogforrások a csomagküldés gyakoriságát, tartalmát stb. szabályozzák. A kilencvenes évek közepén bekövetkezett jelentősebb jogszabály-módosítások óta eltelt több mint egy évtized gyakorlata bizonyítja, hogy a jogi szabályozás több vonatkozásban már szűknek bizonyul, tehát sok tekintetben megújításra hivatott.

Csomagkontroll

A hozzátartozó által a büntetés-végrehajtási intézetbe beküldött csomagokat a területileg illetékes postaszolgálat beszállítja az intézetbe, ahol néhány fogvatartott segítségével kipakolják a küldeményeket, s ezt követően megkezdődik a csomagok ellenőrzése. (Csomagvizsgáló gép, kézi és kapukeretes fémkereső, kábítószer-kereső kutya, adat-egyeztetés, csomagosztás.)

A csomag felbontása során ahhoz, hogy minden tiltott tárgyat, gyógyszert stb. megtaláljanak, aprólékos részletességgel kell minden küldeményt ellenőrizni. Így – többek között – a por alakú küldeményeket a csomagolóanyagból át kell önteni műanyagzacskóba, a cigarettás dobozokat, az édességeket és a többi becsomagolt küldeményt fel kell nyitni. A konzervek érintetlenségéről szemrevételezéssel és ún. súlykontrollal meg kell győződni, a száraz kolbászokat, szalámikat fel kell vágni, a tubusos küldemények (ketchup, majonéz, mustár, zsír, mogyorókrém, fogkrém, mosószer, öblítő stb.) tartalmát fémvagy műanyagpálca segítségével kell vizsgálni, a lábbelik esetleges preparálásáról meg kell győződni, a zsebrádiókat technikusok segítségével ellenőrizni kell, az írószereket szét kell nyitni stb.

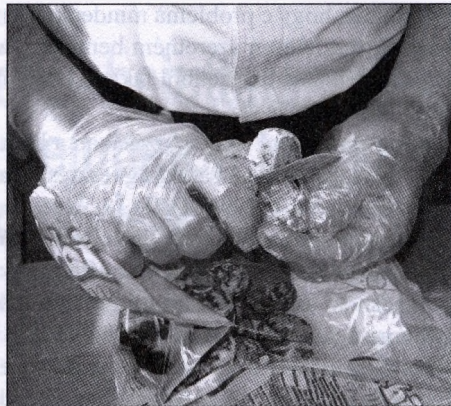

Kulturált csomagvizsgálat?

Ezeket a sokszor már a csomagbontás kulturáltságát megkérdőjelező vizsgálati formákat azért kell alkalmazni, mivel több száz példa – amelyek köre folyamatosan bővül – bizonyítja azt, hogy a hozzátartozók fantáziája a til-

tott tárgyak elrejtésében határtalan. A csomagok ellenőrzése során találtunk már dohányban, zsírban, mogyorókrémbe, tubusos küldeményben, konzervben, szemként csomagolt cukorkában, kolbászban, mézes puszedliben elrejtve, egészségügyi papírba, cigarettahüvelybe betekerve, írószerben, hónalj-stiftben elhelyezve rengeteg nyugtatót, testépítő szert, kannabisz-származékot, cipőtalpba, kistrádióba, szappanba beépítve mobiltelefonokat stb.

Csomagellenőrzés alkalmával esetenként a tiltott dolgok tekintetében veszteség éri úgy a hozzátartozót, mint a fogvatartotakat, mivel vannak olyan tárgyak, anyagok, amelyek letétbe helyezhetők, hazaküldhetők a fogvatartott költségén, vagy beleegyezésével megsemmisítésre kerülnek.

A tiltott dolgok „piaci” ára

A tiltottnak minősülő dolgok bejuttatása sok esetben nemcsak közvetlen módon „szolgálja tiltottan” az érintettet, hanem a tárgy értékesítésre kerülhet, tartozást egyenlíthet ki, a börtönön belüli erővonalakat erősítheti stb.

Ezeknek az anyagoknak, eszközöknek az ára – ugyanúgy, mint a polgári életben – a kereslet-kínálat függvényében változik:

– 1 db rivotril (nyugtató) értéke:	100 – 500 Ft
– 1 db testépítő tableta értéke:	100 – 800 Ft
– Az E és B vitamin kapszulák értéke:	50 – 150 Ft
– A mobiltelefon értéke:	20 000 – 60 000 Ft

Természetesen a forintosított változatot nem a szó szoros értelmében kell venni, mivel a pénz – tapasztalataink szerint – csak esetenként van jelen a börtönben, hanem inkább cserekereskedelem formájában fogalmazódik meg az érték (pl. 1 db nyugtató hány cigarettával vagy kávéval egyenlő értékű).

A csomag mindenkinek sokba kerül

1. A hozzátartozónak:

- egy 5 kg-os csomag feladási költsége 830 Ft
- a csomagolóanyag beszerzése, megvásárlása
- a bevásárlás költsége – az üzleti árak függvényében
- egyéb rizikótényezők (túlsúly esetén, valamint a fogvatartott más intézetbe szállítása esetén a csomag visszaküldése, majd újbóli feladása; a nem engedélyezett dolgok megsemmisítése)

2. A fogvatartottnak:

- a csomagellenőrzés kellemetlenségei (darabolás, megbontás, átöntés stb.)

– a nem engedélyezett dolgok megsemmisítése vagy a fogvatartott saját költségén történő visszaküldése

3. A bv. intézetnek:

- a csomagellenőrzés, -osztás a személyi állomány több tagjának munkaidejét köti le
- a szolgálati kutya e célra történő igénybevétele
- a technikai eszközök használata
- tárolási költségek
- a csomagolóanyagban lévő adatok megsemmisítése

Csomag vagy kiétkezés?

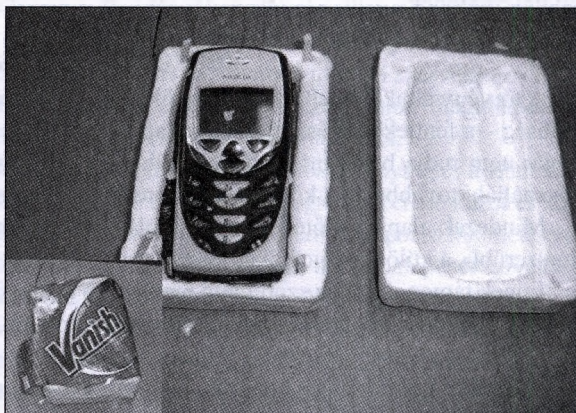
Ennek a kérdésnek az indokoltsága egyértelmű, hiszen – mint a bevezetőben már jeleztem – a csomag már nem tölti be eredeti funkcióját, ezen túlmenően mindenkinek sokba kerül, és nem kevés kellemetlenséget, munkát okoz, nem beszélve az áruválaszték szűkösségéről. Mivel a kapcsolattartásnak ez a formája igen hosszú múltra tekint vissza, nem könnyű meggyőzni sem a hozzátartozókat, sem a fogvatartottakat arról, hogy ezt kiváltandó van gazdaságosabb, nagyobb kínálati lehetőséget biztosító vásárlási forma: az intézeti boltban történő vásárlás.

Amennyiben a csomagküldés megszüntethető lenne, úgy azt a fentiekben jelzettek szerint mindenki nyereségmentesen könnyelhetné el.

A csomag helyettesítésére a megoldás kézenfekvő. A bv. intézetekben működő üzletekben mindenki kivásárolhatná a csomagot. Ez azt jelenti, hogy a mai értéken kb. 10 000 Ft-ot küldene be a hozzátartozó – külön megjelölve, hogy ezt az összeget vásárlásra szánja, amellyel a fogvatartott gazdálkodhat.

Ennek előnyei a következők:

- a havonta több alkalommal való vásárlás lehetősége
- szélesebb áru kínálat biztosítása hasonló árfekvésekkel
- olyan termékek megvásárlásának a lehetősége, amelyek csomagban nem küldhetőek be (tejtermékek, gyümölcsök, gyorsan romlandó áruk stb.)
- a jelenleginél olcsóbb megoldás (a hozzátartozónak 1 db 5 kg-os csomag feladása 830 Ft-ba, gyors utalvánnyal 2 290 Ft-ba kerül, ezzel szemben 10 000 Ft feladása 390 Ft költséggel jár)
- a csomagbontás és -ellenőrzés kellemetlenségeinek megszűnése
- az intézeti boltban való vásárlás az ésszerű gazdálkodást segíti, továbbá

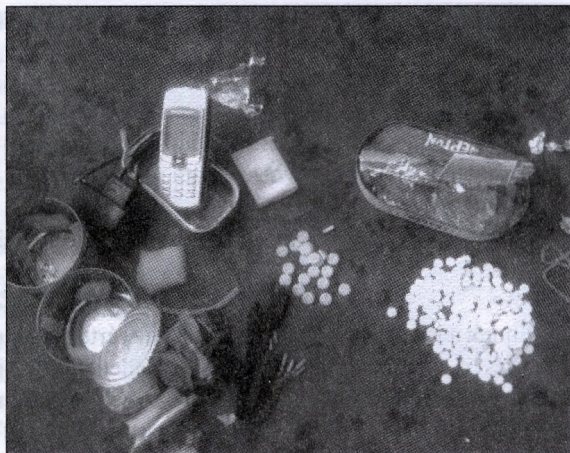

– valós élethelyzetet biztosít, ezáltal segíti a reszocializációt

A csomagküldés megszüntetése – a kapcsolattartás e formájának múltja miatt – az esetleges törvénymódosítás előtt komoly meggyőző munkát kíván a büntetés-végrehajtás részéről úgy a fogvatartottakat, mint a hozzátartozókat érintően. Ennek lehetséges formáit a hozzátartozók esetében a körlevélben való értesítésben, részletes tájékoztatásban látom,

míg a fogvatartottak meggyőzését a vezetők által tartott fórumok, a nevelők általi csoportos és egyéni foglalkozások keretében látom megnyugtatóan és eredményesen kivitelezhetőnek.

Végkövetkeztetés

A törvény által biztosított csomagküldés – mint a kapcsolattartás erősítését célzó lehetőség – a fentiekben részletezettek alapján erőteljesen értékét veszítette, eredeti funkcióját nem tudja betölteni, a csomagküldést egyre többen tiltott dolgok bejuttatására használják, továbbá az a költségek tekintetében sem versenyképes.

Mindezek alapján erőteljes megfontolás tárgyává kell tenni ennek a kiváltását egy korszerűbb, a különböző célokat jobban szolgáló megoldási formával.

Ennek támogatásához szeretném megnyerni elsősorban a büntetés-végrehajtás teljes személyi állományát, majd ezt követően elöljáróinkat, és mindezek birtokában reményemet fejezem ki, hogy a változtatás szükségességét a törvényalkotók is kellőképpen indokoltan fogják tartani. E tekintetben optimizmusom töretlen.

Fotó: Budapesti Fegyház és Börtön archívum